

Strategi för trygg och säker kommun

Kommunfullmäktiges beredning för samhällsutveckling

Innehåll

1 Inledning	3
2 Beredningens uppdrag	4
2.1 Uppdraget	4
2.2 Bakgrund	4
2.3 Syfte	4
2.4 Definition trygghet	4
2.5 Definition säkerhet	6
3 Genomförande	6
3.1 Föreläsare/föredragningar	6
3.1.1 Föreläsare	6
3.1.2 Föredragningar	6
3.1.3 Webbseminarier	7
3.2 Medborgardialoger	7
3.3 Studiebesök	7
3.3.1 Staffanstorps kommun	7
3.3.2 Laholms kommun	8
3.4 Rapporter och undersökningar	8
4. Historik	8
4.1 Arbete mot anlagda bränder i Ängelholms skolor	8
4.2 Organisation för arbete med säkerhet och beredskap 2011	9
5. Nuläge	9
5.1 Samverkan för ökad säkerhet och trygghet i Ängelholms kommun	9
5.2 Kommunalförbundet Räddningstjänsten Skåne Nordväst	10
5.3 Kommunens ansvar enligt Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)	10
5.4 Kommunens ansvar Lag (2003:778) om Skydd mot Olyckor (LSO)	11
6 Utmaningar	11
6.1 Hur vi mäter och tolkar resultat	11
6.2 Elevhälsoenkäten i Ängelholms kommun	12
6.3 Folkhälsorapporten Barn och Unga i Skåne 2012	12
6.4 Polisens trygghetsmätning	12
6.5 SCB:s medborgarundersökning	13
6.6 Nationella trygghetsundersökningen	13
6.7 Undersökningar om intolerans	13
6.8 Stiftelsen Tryggare Sverige:	13
6.9 Ängelholmarnas upplevelse av trygghet	13
7 Analys och reflektion	14
7.1 Ökad säkerhet – ökad otrygghet?	14
7.2 Olika resultat i undersökningar och medborgardialoger	14
7.3 Utvecklingsområden	15
8 Slutsatser	17
8.1 Prioriteringar för att skapa trygghet	17
8.1.1 Organisation	17
8.1.2 Utökat samarbete	17
8.1.3 Kommunikation	17
8.2 Trygghetsskapande åtgärder	18
8.2.1 Trygghet i samhället	18
8.2.2 Trygghet i staden	18
8.2.3 Ekonomisk trygghet	19
8.2.4 Trygghet i hem och nära relationer	19

1 Inledning

Kommunfullmäktiges beredning för Samhällsutveckling har fått i uppdrag att ta fram en strategi för att Ängelholm ska vara en trygg och säker kommun.

Människor i västvärlden har aldrig varit säkrare än idag men ändå känner vi oss mer otrygga. Trygghets- och säkerhetsområdet har hamnat allt högre upp på den politiska dagordningen och allt mer i medias fokus. Media inriktar ofta sin bevakning på områden där trygghet och säkerhet inte råder. Vi påminns ständigt om vad vi bör akta oss för vilket bidrar till att skapa otrygghet.

Varför är det då viktigt att öka kunskapen om människors otrygghet eller trygghet? Om medborgare inte tycker att tillräckligt görs för att skapa ett tryggt samhälle kan reaktionen gentemot aktörer med ansvar för lokalområdet, t.ex. kommun och Polis, bli negativ. En känsla av otrygghet påverkar beteende och livskvalité. I värsta fall kan medborgare till och med välja att flytta från ett område som upplevs som otryggt. Det är ytterst viktigt att medborgaren känner en trygghet i det samhälle hon lever i och att man känner tillit och förtroende för politiker, rättsväsende och andra myndigheter.

Trygghet genom hela livet är ett av kommunens huvuduppdrag att leverera till sina medborgare. Det handlar om bland annat trygghet i barnomsorg, skola och omsorg men även om att medborgarna ska kunna röra sig fritt utan att friheten inskränks av rädsla och oro.

Nedanstående citat ger en bra helhetsbild över vad ängelholmarna tycker att trygghet är:

”Belysning på gångbanor, cykelstigar, gator och torg (öppna platser) som är mycket bättre än vad den är idag. Poliser som syns ute i samhället. Fungerande sjukvård. Aktiviteter för barn och unga och vuxna som kan bidra till en fritid fri från skadegörelse och brott i allmänhet. Vetskap om att som äldre bli väl omhändertagen av samhället och att ens behov blir tillgodosedda. Att skolan får de förutsättningar som behövs för att klara alla de krav som ställs på den idag.”

(Citat från medborgardialog)

2 Beredningens uppdrag

2.1 Uppdraget

Att ta fram en långsiktig målbild för att Ängelholm ska vara en trygg och säker kommun. Uppdraget ska slutrapporteras till kommunfullmäktige senast i november 2016.

Avgränsningar

Beredningen har valt att fokusera på tryggheten mer än den faktiska säkerheten. Trygghet och säkerhet har en koppling men den stora skillnaden är att trygghet alltid är en subjektiv upplevelse i förhållande till säkerhet som gäller de faktiska förhållandena.

Beredningen har valt bort områden som har starkare anknytning till säkerhet såsom t.ex. , klimatförändringar, miljöförstöring, naturolyckor, vattenskyddsområde, farligt gods-transporter m.m. Enligt resultatet från medborgardialoger är det andra saker medborgarna huvudsakligen oroar sig för.

En persons upplevelse av trygghet påverkas av en lång rad faktorer. Kommunen har genom kommunallagen endast befogenhet att påverka *delar* av den trygghet en medborgare upplever.

2.2 Bakgrund

Undersökningar visar att det finns möjlighet till förbättring gällande medborgarnas uppfattning av tryggheten i kommunen. Vår kommun ligger på samma nivå som andra lika stora kommuner men upplevs otryggare än riksgenomsnittet. Enligt statistik är Ängelholm en ganska säker kommun att bo i.

En förutsättning för att kunna utveckla strategier och konkreta åtgärder mot otrygghet är kunskap om de mekanismer som orsakar upplevelser av otrygghet och trygghet.

2.3 Syfte

Ängelholms kommun ska vara trygg och säker att bo, vistas och driva verksamhet i.

Målet har varit att identifiera vad som skapar otrygghet samt vilka grupper som upplever otrygghet. Den långsiktiga målbilden är att öka medborgarnas trygghet.

2.4 Definition trygghet

Det råder olika uppfattningar hur begreppet trygghet ska definieras.

Magnus Lindgren generalsekreterare på stiftelsen Tryggare Sverige definierar trygghet enligt följande:

Trygghet är individens upplevelse av sin egen säkerhet!

”Individens upplevelse av sin egen säkerhet beror bland annat på rädslan/oron att utsättas för brott och ordningsstörningar. Denna rädsla/oro bygger på en känsla av kontroll, tillit till samhället och till andra människor samt en tro på sin egen förmåga att förhindra och hantera konsekvenser av brott.”

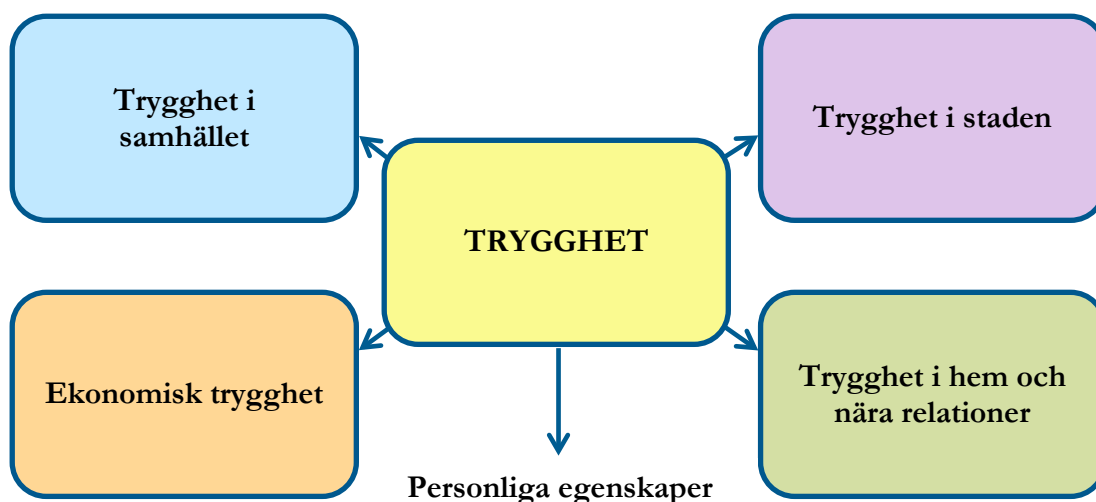
Marie Torstensson Levander, SKL, definierar trygghet i rapporten ”Trygghet, säkerhet, oro eller risk?” med följande formulering:

Oftast används trygghetsbegreppet som liktydigt med ”ingen rädsla/oro för brott”, men det händer också att trygghet definieras som en konsekvens av hälsa, god ekonomi, d.v.s. tillstånd som kan kopplas till välfärd och livskvalitet.

Per-Olof Hallin, forskare från Malmö Högskola definierar trygghet enligt följande:

”TRYGGHET
Frånvaro av rädsla och oro.
Grundläggande känsla av tillit, säkerhet och kontroll.”

Han delar även upp begreppet Trygghet i olika delar:

Vad är trygghet enligt ängelholmarna?

Barn och ungdomar tycker att trygghet är att få vara sig själv utan att bli utpekad eller iakttagen - att kunna vara i skolan utan att känna sig orolig för att bli mobbad. Att kunna åka buss eller tåg utan att känna sig rädd för gäng eller onyktra personer. Att kunna påverka är också något som skapar trygghet.

Föräldrar anser att trygghet är att alla ska kunna röra sig fritt på allmänna platser utan att vara rädd, synliga och närvarande poliser, att det finns säkra gång- och cykelvägar samt säkra transporter, att barnen ska känna sig trygga i skolan samt att hälso- och sjukvård fungerar när det behövs.

Äldre vill kunna röra sig fritt överallt utan att känna sig oroliga, fler synliga poliser behövs. En väl utbyggd och fungerande kollektivtrafik och säkra trafiklösningar ger också trygghet. Vård och omsorg ska vara nära och fungera när den behövs. Den kommunala servicen ska fungera. Det är även viktigt med närhet till personer man känner förtroende för och litar på.

Företagare uppger att trygghet är att kunna röra sig fritt när som helst på dygnet, tillgängliga poliser, att slippa inbrott och överfall, att ha tillgång till bra sjukvård i närheten samt att det är säkert i trafiken.

2.5 Definition säkerhet

Precis som trygghet kan säkerhet definieras på olika sätt. Nationalencyklopedin definierar säkerhet som:

”Resultatet av åtgärder eller egenskaper som minskar sannolikheten för att olyckor eller andra oönskade händelser skall inträffa.” (NE)

Den säkerhet som åsyftas i beredningens uppdrag är kopplad till samhällets ansvar för sina medborgare. På en övergripande samhällsnivå betyder det exempelvis skydd mot terrorism och miljöförstöring. Samhället har också åtaganden när det gäller skydd mot brott och olyckor liksom för främjandet av social och ekonomisk säkerhet. Att uppnå total säkerhet är inte möjligt. Istället handlar säkerhetsarbete om en strävan efter ökad säkerhet och minskade sårbarheter.

3 Genomförande

Beredningen har i sitt arbete tagit del av faktainsamling genom föredragningar, föreläsningar, studiebesök, utredningar, webbseminarium samt flertalet medborgardialoger. Samtliga handlingar som rör uppdraget finns att tillgå via kommunens webbdarium www.engelholm.se/KS201641

3.1 Föreläsare/föredragningar

3.1.1 Föreläsare

- Magnus Lindgren, generalsekreterare på stiftelsen Tryggare Sverige föreläste om olika perspektiv gällande trygghet. Förutom beredningen deltog representanter från Polisen, föreningar samt nyckelpositioner från kommunens olika verksamheter.
- Per-Olof Hallin, professor i kulturgeografi vid Malmö Högskola föreläste om trygg och säker kommun i en tid av stora samhällsförändringar - Vilka utmaningar står vi inför? Förutom beredningen deltog representanter från Polisen, föreningar samt nyckelpositioner från kommunens olika verksamheter.

3.1.2 Föredragningar

- Kommunens krisberedskapssamordnare Lisa Wallin redogjorde bl.a. för begreppen trygghet och säkerhet och berättade om hur kommunen arbetar med krisberedskap och kommande handlingsprogram för den olycksförebyggande verksamheten.
- Kommunpolis Fredrik Henriksson presenterade statistik från senaste trygghetsmätningen.
- Kommunens flyktingsamordnare Annie Falkung berättade om flyktingprojektet och vad som görs i civilsamhället.
- Nattvandrarna, Hans Hammargren pratade om hur Nattvandrarna arbetar i samverkan med Polisen och fältgruppen. Det är svårt att rekrytera nya nattvandrare och nattvandrarna hade behövt vara ute på stan fler helger.
- Säkerhetschef Jan Klauser redogjorde för tidigare organisationer av arbetet med säkerhet och trygghet samt hur man arbetar idag.
- Lena Persson om Skyddsjouren som tar emot kvinnor, män och barn som lever i en

svår livssituation och är i behov av ett skyddat boende. Efterlyser mer samverkan med kommunen.

- Brottsofferjouren, Mona Stuesson och Sören Rudmer berättade bl.a. om att förmögenshetsbrotten halverats men att känslan av att drabbas har dubblats. Efterlyser mer samverkan med kommunen.
- Kommunens mångfaldssamordnare Dragan Kostic pratade om att det behövs en ökad tolerans för mångfald - kunskap och information ökar tolerans.
- Trafikingenjör Ann-Kristin Wiinberg informerade om kommunens trafiksäkerhetshöjande åtgärder.

3.1.3 Webbseminarier

Stiftelsen Tryggare Sverige anordnade flera webbseminarier om trygghet i samband med Almedalsveckan (2016-07-04 och 2016-07-06).

3.2 Medborgardialoger

Målet har varit att identifiera vad som skapar otrygghet för ängelholmarna. Efter målgruppsanalys kom beredning fram till att alla grupper i samhället är berörda av ämnet. För att kunna nå så stort antal medborgare som möjligt har beredningen därav genomfört ett större antal medborgardialoger:

- Målgrupp ungdomar i högstadietålder, Strövelstorps skola
- Målgrupp gymnasieungdomar, Ängelholms gymnasieskola
- Målgrupp näringslivet, Ängelholms Näringslivs sopplunch
- Målgrupp äldre, träff med PRO och SPF i Munka Ljungby
- Målgrupp ”övriga”, dialog på stan vid två tillfällen
- Målgrupp äldre, Willans vård- och trygghetsboende
- Målgrupp föräldrar, enkät via Fronter

I samtliga medborgardialoger har samma fyra frågor ställts:

1. Vad är trygghet för dig?
2. Vad är otrygghet för dig?
3. När känner du dig otrygg i Ängelholms kommun?
4. Vad skulle få dig att känna dig tryggare?

3.3 Studiebesök

3.3.1 Staffanstorps kommun

Staffanstorp har en analysgrupp som består av kommunstyrelsens arbetsutskott, kommundirektör, kommunpolis, analysstrateg/strategisk trygghetsplanering, utvecklingschef, räddningschef/krisledning samt stabschef.

Framgångsfaktorer som Staffanstorp själva framhåller är:

- Politisk förankring och enighet
- Tydligt ledarskap
- Samordningsfunktion med mandat
- Delegerat ansvar - allas ansvar
- Långsiktighet

Gruppen arbetar brett med både individ, familj och samhälle. Det är viktigt att identifiera vilka preventiva insatser som behövs och vilka målgrupper som behöver dessa. Man utgår från statistik och undersökningar såsom drogvaneundersökningar, trygghetundersökningar, kvalitetsundersökningar, analyser och trender. Arbetsmetoderna är både evidensbaserade (t.ex. familjeterapi, föräldrautbildning) och relationsbaserade (t.ex. fältgruppsverksamhet, nätverksteam, preventionsgrupper i skolan och resursperson etnisk grupp).

3.3.2 Laholms kommun

Kommunen har en verksamhet inom räddningstjänsten som arbetar med området trygghet och säkerhet. Organisatoriskt svarar verksamheten inför kommunstyrelsen.

Efter en tids oroligheter från 2009 och framåt (gängbildningar och skadegörelse på skola) växte en samverkansorganisation fram. Man arbetar med trygghetvandringar, har samverkansavtal, samarbete med privata aktörer, medborgardialoger, medborgarlöften samt arbetar aktivt med kommunikation och integration. Kommunen deltar även i nationella nätverk.

Framgångsfaktorer de framhåller är:

- Prioritering på säkerhetsfunktionen i kommunen
- Tydliga mandat och uppdrag
- Gemensam lägesbild
- Att politiken reagerar
- Att samverkan sker på riktigt och inte stannar i pappersprodukter.

Det är en god investering att arbeta för att förebygga i ett tidigt skede innan det uppstår situationer och händelser. Detta gör man genom riktade insatser i att identifiera grupper där man ser att tidig kontakt och dialog kan förebygga.

3.4 Rapporter och undersökningar

- SKL Öppna jämförelser - Trygghet och Säkerhet 2015
- Region Skåne/Kommunförbundet Skåne - Folkhälsorapport barn och unga i Skåne 2012
- SCB medborgarundersökning - Rapport Ängelholm 2015
- Utdrag ur elevhälsoenkät i Ängelholms kommun 2016
- Polisens trygghetsmätning i Ängelholm 2015
- Nationella trygghetsundersökningen 2015 - BRÅ
- Undersökning om toleransen bland skånska gymnasieungdomar, Internationella handelshögskolan i Jönköping, 2009
- "Är Ängelholm intolerant? En undersökning om intolerans bland gymnasieungdomar i Ängelholm" av Linus Eriksson, 2015
- PM 2016:3 från Stiftelsen Tryggare Sverige: Tiopunktsprogram för framtidens Polis
- Artikel SvD 2007-02-12 Jakten på trygghet gör oss otrygga
- Tematidning juni 2016 från Stiftelsen Tryggare Sverige

4. Historik

4.1 Arbete mot anlagda bränder i Ängelholms skolor

”Anlagd brandgruppen” startades under 2007 efter ett flertal anlagda bränder i kommunens skolor. Geografiskt var det spridning över hela Ängelholms kommun. Syftet med gruppen var att hitta gemensamma framgångsfaktorer för att minska samt förhindra fortsatta bränder i skolorna. I gruppen ingick representanter från räddningstjänst, Polis, fältassistenter, dåvarande tekniska kontoret, skolan, i vissa delar nattvandrarerna (adjungerade), kommunens försäkringsombud (adjungerad) kommunens bevakningsföretag (adjungerad) och kommunens säkerhetssamordnare.

Gruppen hade täta möten under den mest intensiva perioden 2007-2009, där man genom statistik, återkopplingar, besök ute i verksamheter, genomförande av tekniska lösningar såsom kamerövervakning mm, utbildningsinsatser/informationsinsatser rönne framgång i arbetet och fick praktiskt taget ned antalet bränder till någon promille.

Under senare perioden skapades inom regionen, nuvarande familjen Helsingborg, en specifik grupp inom brand- och olycksutredning som hade inriktning b.l.a. på anlagd brand i fordon. I detta arbete ingick företrädare från räddningstjänsterna, utredare från Polisen, skadereglerare från försäkringsbolag, åklagarkammaren samt skuggning av MSB vid ett flertal tillfällen eftersom man på nationell nivå såg detta som ett intressant arbete.

4.2 Organisation för arbete med säkerhet och beredskap 2011

Ängelholms kommuns avdelning för Säkerhet och Beredskap skapades 2009 under räddningstjänsten. En organisation för arbetet godkändes av kommunstyrelsen i mars 2011 för att samordna det kommunövergripande säkerhet- och beredskapsarbetet samt stötta förvaltningarna i det interna säkerhetsarbetet. Avdelningen hade tre ansvarsområden: Intern säkerhet, Robust samhälle och Tryggare kommun. Inom det sistnämnda ingick att:

- att driva arbetsgrupper med på initiativ av Folkhälso- och trygghetsrådet
- att årligen organisera och driva strandvaksprojektet
- att sprida säkerhetsrelaterad information
- att på uppdrag av Folkhälso- och trygghetsrådet administrera brottsförebyggande verksamhet

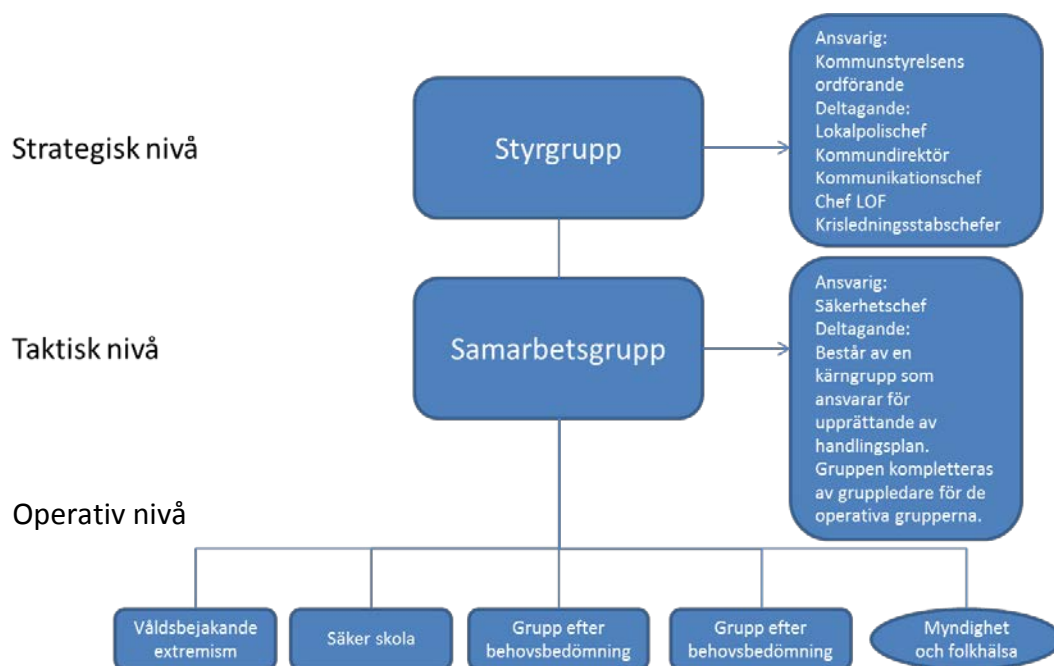
Projekt för ansvarsområdet Tryggare kommun 2011-2014 var framtagandet av en suicidprevention samt att fortsatt anlita livräddare för säkrare stränder.

5. Nuläge

5.1 Samverkan för ökad säkerhet och trygghet i Ängelholms kommun

En överenskommelse om samverkan för ökad trygghet och säkerhet träffades mellan kommunen och Polisen 2014. Samverkansmodellen bestod av tre nivåer: en strategisk, en taktisk och en operativ nivå. Ett beslut om att förlänga befintlig överenskommelse till dess att en ny överenskommelse träffats beslutades i kommunstyrelsen 2015.

En ny överenskommelse om samverkan mellan kommunen och Polisen har tagits fram för att klargöra huvudområden för samverkan och för att redovisa formerna för samverkan, utifrån Ängelholms kommuns och Polisens nya organisationer. Syftet med den nya överenskommelsen är att öka säkerheten och tryggheten för alla i Ängelholms kommun. Kommunstyrelsen beslöt i april 2016 att godkänna överenskommelsen och därefter har ny organisation tagits fram med tre nivåer: Strategisk nivå, taktisk nivå och operativ nivå, se bild nedan.

5.2 Kommunalförbundet Räddningstjänsten Skåne Nordväst

År 2015 bildades kommunalförbundet Räddningstjänsten Skåne Nordväst (RSNV) som består av kommunerna Helsingborg, Ängelholm och Örkelljunga. I ägardirektivet framgår räddningstjänstens uppdrag, vilket i huvudsak omfattar operativ räddningstjänst och att förebygga brand. Många av de delar som beskrivs som det breda uppdraget ovan och som var lagstiftarens intentioner med Lagen om Skydd mot Olyckor (LSO) hanteras inte av räddningstjänsten utan ligger kvar som uppdrag i kommunens servicestödsorganisation. En viktig del av RSNV:s arbete är att öka riskmedvetenheten i kommunen och förbättra privatpersoners, företags och organisationers förmåga att förebygga bränder och andra olyckor. I det förebyggande arbetet ingår förutom att utföra tillsyn, att informera och utbilda medborgare, organisationer och verksamhetsutövare.

5.3 Kommunens ansvar enligt Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)

Lagstiftningen är tvingande och ger bl.a. följande inriktningar för kommunens arbete:

- att minska sårbarheten i kommunens verksamhet och skapa förutsättningar för att hantera krissituationer i fred
- kommunen ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Ängelholms kommuns övergripande mål med krisledningsarbetet framgår i krisledningsplanen fastställd av Kommunfullmäktige 2015-04-27, § 119. Krisledningsplanen revideras en gång varje mandatperiod och de övergripande målen är:

- Kommunen ska värna medborgarna genom att aktivt verka för trygghet och säkerhet.

- Kommunen ska verka för att de viktigaste samhällsfunktionerna upprätthålls och vid behov prioritera funktioner.
- Kommunens krisorganisation ska ha förmågan att utifrån rådande risker kunna utöva ledning och samordning i kommunen med uthållighet över tiden.
- Kommunen ska ha en väl anpassad förmåga till effektiv information åt kommunens invånare.
- Kommunen ska verka för enhetliga beredskapsförberedelser. Dessa ska genomsyras av säkerhetstänkande i såväl fred som vid höjd beredskap.

5.4 Kommunens ansvar Lag (2003:778) om Skydd mot Olyckor (LSO)

Den 1 januari 2004 trädde Lag om skydd mot olyckor i kraft (SFS 2003:778). Lagen utformades kring en målsättning om att alla aktörers arbete med att förebygga och hantera olyckor och de skador som uppstår vid olyckor ska ske på ett samordnat sätt.

Räddningstjänstens ansvarsområde har i stora delar förändrats från huvudsakligt fokus på kärnverksamhetens operativa uppdrag till att samtidigt omfatta förebyggande arbete gällande trygghet och säkerhet. Det förebyggande arbetet kan gälla flera olika områden såsom arbetet med skydd mot olyckor, krisberedskapsarbete, brottsförebyggande arbete samt arbete med internt skydd.

Kommunerna inom Familjen Helsingborg har sedan Skåne län bildades 1997 haft en fördjupad samverkan mellan räddningstjänsterna. Inledningsvis handlade samarbetet mest om operativ verksamhet men har på senare år även omfattat olycksförebyggande verksamhet.

Handlingsprogram för den olycksförebyggande verksamheten

Kommunen ska enligt Lagen om Skydd mot Olyckor (LSO) ha ett handlingsprogram för den olycksförebyggande verksamheten. Handlingsprogrammet ska beskriva såväl den operativa räddningstjänstens förmåga som kommunens olycksförebyggande verksamhet.

I Ängelholms kommun är det Räddningstjänstförbundet Skåne Nordväst (RSNV) som ansvarar för räddningsinsatser. Ängelholms kommun kommer fr.o.m. 2016 att ha ett renodlat handlingsprogram som beskriver den olycksförebyggande verksamheten enligt LSO. Ett nytt handlingsprogram är utarbetat och processat med huvuduppdrag och kommunstyrelsens arbetsgrupper. Handlingsprogrammet förväntas att vara antaget av kommunfullmäktige under hösten 2016.

Handlingsprogrammet tydliggör målen för kommunens olycksförebyggande arbete, vad kommunen är skyldig att göra och vad medborgaren själv ska ta ansvar för.

6 Utmaningar

6.1 Hur vi mäter och tolkar resultat

Definitionen av trygghet påverkar hur man väljer att mäta trygghet. En vanlig invändning mot trygghetsmätningar är att det inte går att mäta eftersom trygghet är en subjektiv upplevelse. Den påverkas en lång rad faktorer såsom t.ex. personliga egenskaper och erfarenheter, social situation, socioekonomisk ställning samt uppväxtförhållanden. Den har inte nödvändigtvis med den aktuella säkerheten eller hotet att göra. Sambandet mellan faktisk säkerhet och trygghet är inte absolut; en ökad säkerhet ger inte automatiskt en upplevelse av ökad trygghet. Det finns också en risk i att resultatet av en trygghetsmätning påverkas om undersökningen görs i nära anslutning till händelser som uppmärksammats i

media. Därav behöver mätningar av trygghet ske kontinuerligt så att eventuella avvikelser går att urskilja.

6.2 Elevhälsoenkäten i Ängelholms kommun

Ängelholms elevhälsoenkät besvaras av elever i förskoleklasserna (med föräldrar), fjärde, sjunde och åttonde klass samt gymnasiets årskurs 1. I medborgardialogerna uppger ungdomar att man oroar sig över mobbning. Beredningen har tagit del av utdrag ur elevhälsoenkäten som kan kopplas till elevernas upplevelse av trygghet.

Arbetsmiljö:

- Upp till var femte elev uppger att de blivit mobbade de senaste tre månaderna, högst andel är det bland årskurs fyra och på gymnasiet är det nästan bara flickor.
- Arbetsron är genomgående mycket dålig och upplevs som sämst bland förskoleklassens pojkar och de äldre flickorna. Stressen i skolan ökar ju äldre eleverna är.
- Matsalen upplevs som dålig av gymnasieeleverna.
- Toaletterna anses av förskoleklasserna mycket dåliga.
- Duscharna upplevs som dåliga, mest bland årskurs fyra och gymnasieelever.
- Ett positivt resultat är att nästan alla uppger att de trivs i skolan.

Fysisk och psykisk hälsa:

- Ca 30 % av eleverna i alla åldrar känner sig rädda någon gång i månaden eller oftare. Här överväger flickor bland äldre elever där det på gymnasienivå var nästan 50 % av flickorna som uppgav detta.
- Nästan alla uppger att de har någon vuxen att prata med om sådant som är viktigt för dem.
- Elever från årskurs fyra och äldre fick betygsätta "Mitt liv idag" med siffra mellan 1 och 10 där 10 motsvarar bästa livet. Svaren ger ett tydligt budskap om att eleverna mår sämre ju äldre de är och flickor mår sämre än pojkar. På gymnasiet uppgav 21 % av flickorna siffran 5 eller lägre.

6.3 Folkhälsoenkäten Barn och Unga i Skåne 2012

I Folkhälsoenkäten Barn och Unga i Skåne 2012 (åk 6, åk 9 samt gy åk 2) ställdes fråga om huruvida man känner sig trygg på olika ställen. Pojkar känner sig generellt i högre utsträckning tryggare än flickor på de flesta platser i de tre årskurserna. Detta gäller framförallt utomhus kvällstid i bostadsområden, på nöjesställe samt på buss eller tåg. När det gäller trakasserier eller kränkningar via mobiltelefon och/eller internet uppger drygt 20 % av flickorna i årskurs sex och nio samt 17 % av flickorna i gymnasiets årskurs två att de blivit utsatta för detta. Motsvarande andel bland pojkar är 14 % i de tre årskurserna.

Enligt folkhälsoenkäten minskar andelen elever som uppgett att de blivit mobbade med stigande ålder. Antal som uppger att man blivit mobbad mer än en gång i månaden under de senaste månaderna sjunker från 6 % i årskurs sex ner till 3 % i gymnasiet.

6.4 Polisens trygghetsmätning

Sedan 2004 genomför Polisen regelbundet trygghetsmätningar som bl.a. behandlar frågor om utemiljö, missbruksproblem, utomhusstörningar, utsatthet för brott, oro för att utsättas för brott, konkret känsla av otrygghet samt Polisens agerande mot problem. När trygghetsmätning genomfördes 2015 skickades enkäten ut till 298 personer och nästan 70 % svarade. Mätningen gav Ängelholm ett totalt problemindex på 1,37. Enligt Polisen är värden under 1,7 ett bra resultat.

6.5 SCB:s medborgarundersökning

Varje vår och höst erbjuder Statistiska centralbyrån (SCB) Sveriges kommuner att delta i SCB:s medborgarundersökning. Analysmodellen syftar till att visa vad som bör prioriteras för att öka nöjdheten bland kommunens medborgare. Undersökningen genomfördes i Ängelholms kommun under våren 2015. I förhållande till samtliga 133 kommuner som var med i undersökningen hösten 2014 eller våren 2015 får Ängelholms kommun ett lite sämre genomsnittresultat vad gäller trygghet. För Ängelholms egen del visar mätningen på ökad trygghet från 2012 till 2014 men 2015 gav dock sämre resultat än 2012.

6.6 Nationella trygghetsundersökningen

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) genomför sedan 2005 den årliga enkäten Nationella trygghetsundersökningen (NTU). Undersökningen behandlar frågor om utsatthet för brott, trygghetsupplevelse, förtroende för rättsväsendet och erfarenheter av kontakter med rättsväsendet. Oron för brottslighet har minskat sedan 2006. Kvinnor oroar sig i allmänhet mer än männen för att drabbas av såväl olyckor som brott. Även äldre (75–79 år), boende i flerfamiljshus samt utrikesfödda känner sig otryggare än övriga. Personer boende i de södra delarna av landet uppges oftare att de känner oro över brottsligheten än personer boende i de norra delarna.

6.7 Undersökningar om intolerans

Internationella handelshögskolan i Jönköping utförde 2009 en undersökning om toleransen bland skånska gymnasieungdomar. Resultatet visade att Ängelholm är den näst mest intoleranta kommunen i Skåne.

2015 gjordes samma undersökning av gymnasiestudenten Linus Eriksson i Ängelholm. Det blev högre deltagande än vid tidigare undersökning. Resultatet visar bl.a. att män och pojkar är lite mindre intoleranta idag än 2009 men det är ingen markant skillnad. Kvinnor på yrkesutbildning är dock mer intoleranta nu än 2009. Sammanfattat är vissa parametrar sämre och andra bättre men i helheten är intoleransen oförändrad.

6.8 Stiftelsen Tryggare Sverige:

Minskar: bilbrott, våld i offentlig miljö, dödligt våld, alkoholmissbruk bland ungdomar
Både NTU och lokala kartläggningar indikerar att säkerheten ökar.

Ökar: grov och organiserad brottslighet, narkotikahandel, utpressning och människohandel, övergrepp i rättsak, olaga hot samt ekonomisk brottslighet och bedrägerier (BRÅ, 2015; NOA 2015) Våldsbejakande extremism och hemvändande jihadister blir allt större hot.

Magnus Lindgren som är generalsekreterare på stiftelsen menar att omorganisationen av polisväsendet har skapat problem och att överenskommelser om samverkan bara är pappersprodukter. Kommunerna saknar lagstadgat ansvar att förebygga brott och även resurser, utbildning och organisation för att arbeta på rätt sätt med detta.

6.9 Ängelholmarnas upplevelse av trygghet

Otrygghet för ängelholmarna

Resultat från medborgardialoger visar att olika faktorer påverkar olika målgrupper i upplevelsen av trygghet:

- Ungdomar kan känna sig oroliga över att bli utsatta för mobbning. Det finns otrygga platser både i skolan och i staden såsom Storgatan, Stortorget, Järnvägsparken och längs

Rönneå. Busshållplatser vid stationen och Stortorget i Ängelholm har nämnts som särskilt utsatta platser.

- Äldre oroar sig över att inte få den vård som krävs när de behöver det. Finns det plats på äldreboende när jag behöver det? Får jag hemtjänst vid behov?
- En väl fungerande kollektivtrafik med tätt mellan hållplatser och turer ger en trygghet, uppger framförallt ungdomar och äldre.
- De oskyddade trafikanterna (gående och cyklister) känner sig utsatta och otrygga i trafiken.
- Många tillfrågade menar att tryggheten påverkas mycket av vilken bild media ger av samhället och världen runt omkring. Det handlar både om vad som händer i den nära omgivningen men även händelser i andra delar av världen. De nära förhållandena kan påverka den egna säkerheten och skapa oro över att själv drabbas - globala oroligheter som sker ute i världen kan skapa en allmän känsla av otrygghet.

Vad får ängelholmarna att känna sig tryggare?

Om vi vill öka tryggheten måste vi förstå vad som skapar den.

- För att skapa tryggare stadsmiljöer vill medborgarna ha bättre belysning och mindre buskage/växtlighet som skymmer.
- Fler synliga poliser/väktare/nattvandrare ger en ökad trygghet.
- Bättre trafiklösningar för oskyddade trafikanter, då handlar det framförallt om att se över hastighet begränsningar och att separera trafikslagen bättre.
- Arbeta mer med att förebygga mobbning och kränkningar i skolan.
- Bättre och tydligare information från kommunen om dess verksamheter. T.ex. brotts- och olycksstatistik.
- Göra det enklare att komma i kontakt med rätt personer inom den kommunala verksamheten.
- Satsa på en god integration av nyanlända.

7 Analys och reflektion

7.1 Ökad säkerhet - ökad otrygghet?

Den norske socialantropologen Thomas Hylland Eriksen (artikel i SvD 2016-04-13) resonerar om paradoxen att människor i västvärlden aldrig varit säkrare än idag men ändå känner sig mer otrygga. Han menar att det snarare är riskmedvetandet som ökar och därmed känslan av otrygghet. Att det är en överdriven jakt på trygghet som skapar en slags trygghets- och riskfixering. Vi har utvecklats till trygghetsnarkomaner som vill få total kontroll på omgivningen och minimera alla slags risker. Detta mot bakgrund av bl.a. sekularisering, utvecklandet av välfärdsstaten och individualismen samt globaliseringen. Förr var riskerna större men det fanns också en acceptans för att livet var farligt. Idag är vi så upptagna av att minimera alla slags risker eftersom vi har en överdriven tro på vår förmåga att kontrollera våra liv. Jakten på trygghet skulle alltså göra oss mer otrygga.

7.2 Olika resultat i undersökningar och medborgardialoger

Enligt undersökningar upplever många ängelholmare en otrygghet men i resultat från medborgardialogerna är det övervägande del av de deltagande som uppger att de känner sig

trygga i det stora hela. Varför skiljer sig resultaten från undersökningarna och medborgardialogerna åt?

Det finns en viss skillnad i svaren från de medborgardialoger som skett genom direkta möten och de svar som inkommit från digital enkät. Enkätsvaren tenderar vara mer utförliga och beskrivande samt ger även en bild av aningen större otrygghet jämfört med svaren från direkta möten. Kan den direkta kontakten mellan politiker och medborgare påverka resultaten? Kan vetskap om att kommunen engagerar sig och bryr sig påverka? Norrtälje kommun, som blivit utsedda till Stockholms tryggaste kommun menar att:

”Våra invånare vet att vi arbetar med trygghetsfrågorna dagligdags vilket i sig inger hopp och trygghet.”

(Tematidning juni 2016 Tryggare Sverige)

7.3 Utvecklingsområden

a. Organisation och ansvar

Både Staffanstorps och Laholms kommun har verksamheter med ansvar för frågor kring trygghet och säkerhet organiserade direkt under kommunstyrelsen. De har samverkansformer där man tar tag i problemen direkt och det blir en effektiv och tydlig verkställighet. Samtalen blir mer av lösningsfokuserad art än styrda av politiska ideologier. Båda kommunerna fokuserar till stor del på förebyggande åtgärder i ett tidigt skede.

b. Utökat samarbete och samverkan med civilsamhället

Ökad trygghet hos medborgarna är ingenting kommunen kan ordna själv. Det krävs samspel mellan kommunens verksamheter och andra aktörer såsom Polis, räddningstjänst, näringsliv, föreningsliv och medborgare.

”Att i samverkan med andra aktörer kunna hantera trygghets- och säkerhetsfrågor över hela hotskalan är en central kommunal arbetsuppgift.” (källa: SKL samt MSB; Öppna Jämförelser, Trygghet och säkerhet 2015 – tema kommunal räddningstjänst.)

c. Kunskap om säker kommun

Ängelholm är enligt undersökningar en ganska säker kommun. Hur får vi medborgarna att känna sig så trygga som de borde kunna känna sig i Ängelholms kommun? Kan kännedom och kunskap om hur säkert Ängelholm är påverka känslan av trygghet?

d. Ungas oro för mobbning och trakasserier

Både i undersökningar och i dialoger med ungdomar har det framkommit att en stor del känner en oro för mobbning och andra kränkningar. Mobbning kan få både hälsomässiga, sociala och faktiskt ekonomiska konsekvenser i det långa perspektivet. Både de inblandade och samhället i stort är förlorare.

e. Oro för inbrott och överfall

Genom medborgardialoger och Polisens trygghetsmätning framkommer att medborgarna i Ängelholms kommun oroar sig över att drabbas av inbrott eller att bli överfallna i offentliga miljöer. Sannolikheten att drabbas är statistiskt sett inte i jämvikt med den oro som finns. Kan kommunen bidra till att medborgaren känner mindre oro för att utsättas för inbrott och överfall?

Grannsamverkan är en effektiv brottsförebyggande metod för att göra bostadsområden mindre attraktiva för brottslig verksamhet. Grunden i grannsamverkan består ofta av att de boende stimuleras att förbättra stödskyddet, se till varandras bostäder och meddela kontaktpersoner när de noterar något misstänkt. Enligt en utvärdering beställd av BRÅ (Brottsförebyggande rådet, Rapport 2008:9) minskar grannsamverkan brottsligheten i genomsnitt med mellan 16 och 26 %.

f. Intolerans

Ängelholm liksom övriga samhället förändras demografiskt mot ökad mångfald. I Ängelholm råder en hög grad av intolerans jämfört med andra skånska kommuner. Rädsla för det okända påverkar känslan av trygghet. Intolerans leder ofta till otrygghet och vice versa leder otrygghet till intolerans. Kunskap och information ökar tolerans för mångfald.

g. Social trygghet

Framförallt äldre är oroliga inför en framtid med större vårdbehov och för att inte få den vård och det stöd man behöver. För många äldre som bor själva är även det sociala nätverket en viktig beståndsdel i den övergripande känslan av trygghet i tillvaron.

h. Utökad närvaro av poliser, väktare, fältassistenter och nattvandrare

En stor andel svar från medborgardialogerna visade på att medborgare saknar mer synliga och närvarande poliser, väktare, fältassistenter och nattvandrare i samhället. Deras närvaro skapar en känsla av trygghet. Den nya polisorganisationen skulle ge fler kommunanknutna poliser - men så har det inte blivit.

i. Belysning

Alla målgrupper i medborgardialogerna har synpunkter på att belysning på gångbanor, cykelstigar, gator och torg (offentliga öppna platser) behöver bli bättre. Särskilt målgrupperna föräldrar och ungdomar påpekar att man upplever otrygghet i vissa områden under dygnets mörka timmar.

j. Trafik

Trafikproblem skiljer sig på flera sätt från den ”traditionella otryggheten” eftersom det oftast snarare handlar om en säkerhetsbedömning än en trygghetsupplevelse. För äldre och synskadade kan det vara problem med gatupratare och delar av uteserveringar som skapar hinder. För föräldrar är det en trygghet att veta att barnen kan ta sig till och från skolan och kompisar på ett tryggt sätt. Ängelholms kommun har en cykelplan för 2015-2025 som har syftet att göra cykelnätet enklare, säkrare och tydligare.

k. Ren och trygg miljö

Rena och välskötta offentliga miljöer bidrar till att öka känslan av trygghet. En plats som är väl underhållen skapar en känsla av närvaro, att det är någon som tar ansvar och bryr sig. Det är därför viktigt att kommunen har en god förvaltning och skötsel av de offentliga miljöerna.

Det finns en teori som heter ”Broken Windows” formulerad 1982 av sociologen George Kelling och statsvetaren James Wilson. Den baseras på en analogi: Byggnader som inte underhålls eller repareras snabbt efter skadegörelse förfaller alltmer - ett krossat fönster leder snabbt till fler krossade fönster, som leder till inbrott, som leder till förstörelse, osv. Kortfattat är tanken bakom teorin att det gäller att förebygga oordning innan det trappas upp och eskalerar utom kontroll.

8 Slutsatser

Beredningen fick i uppdrag att ta fram en strategi för att Ängelholm ska vara en trygg och säker kommun. Genom att ta del av undersökningar, forskningsresultat, andra kommuners arbete och resultat från medborgardialoger har beredningen identifierat vad som skapar ökad trygghet.

8.1 Prioriteringar för att skapa trygghet

Nedanstående prioriteringar har beröringspunkter med varandra och även med åtgärder under rubrik 8.2.

8.1.1 Organisation

Den nya organisationen för samverkan för ökad trygghet och säkerhet ska kopplas direkt till kommunstyrelsen. Staffanstorps har en ”Analysgrupp” som består av kommunstyrelsens arbetsutskott, kommundirektör, kommunpolis, analysstrateg/strategisk trygghetsplanering, utvecklingschef, räddningschef/krisledning samt stabschef. Beredningen anser att Ängelholms kommun ska ha en liknande/särskild grupp. Den ska kontinuerligt lämna rapporter till kommunstyrelsen så att politikerna är väl insatta i det arbete som pågår och planeras framöver.

Trygghets- och säkerhetsfrågorna ska prioriteras och vara ett av fullmäktiges övergripande mål som gäller för hela organisationen. Kommunen ska ha större fokus på trygghetsperspektivet i förhållande till säkerhetsaspekten än vad som sker idag. Detta eftersom trygghet alltid är en subjektiv upplevelse som ofta inte är i relation till faktisk säkerhet.

8.1.2 Utökat samarbete

En av de viktigaste faktorerna för att nå framgång är en väl fungerande samverkan och en strävan mot gemensamma mål. Det behövs ett utökat samarbete både internt och externt med andra kommuner, organisationer och civilsamhället där alla verksamheter är involverade utifrån sina förutsättningar. Detta kommer att skapa utökad tillit och förtroende mellan samtliga parter. Avtal mellan alla samarbetspartners ska tydliggöra ansvarsfördelning och organisation.

8.1.3 Kommunikation

Information som ger kunskap ökar tryggheten. Kommunens information och dialog kring trygghets- och säkerhetsfrågor är oerhört betydelsefull för att medborgarna ska känna trygghet i det nära samhället. Både Polis, räddningstjänst och kommun behöver bli bättre på att kommunicera hur man arbetar med trygghet och säkerhet. Kommunens information ska vara tillförlitlig och förtroendeingivande.

Kunskap ger trygghet!

8.2 Trygghetsskapande åtgärder

Nedan presenterar beredningen ytterligare områden som kommunen behöver arbeta mer med för att vara en trygg och säker kommun. De delas in i fyra områden:

1. Trygghet i samhället
2. Trygghet i staden
3. Ekonomisk trygghet
4. Trygghet i hem och nära relationer

Punkt 3 och 4 har stor påverkan på medborgares trygghet men har inte ansetts lämpliga att diskutera i medborgardialoger. **Beredningen har valt att fokusera på punkt 1-2 ovan.**

Beredningen anser att det borde utredas vidare hur kommunen kan arbeta mer med trygghet i hem och nära relationer.

8.2.1 Trygghet i samhället

a. Integration

Ängelholms kommun behöver arbeta mer med integration. Medborgare i ett samhälle med mångfald ska kunna leva tillsammans utan konflikter. Kunskap och information ökar tolerans för mångfald och förebygger otrygghet. Genom att bidra till att skapa ett samhälle för alla ges förutsättningar för en bra integration. På så sätt kan kommunen förebygga och minska social oro.

b. Mer värdegrundsarbete

Alla barn och unga ska känna en trygghet både i och utanför skolan. För att förebygga oro samt motverka mobbning och kränkningar måste kommunen satsa mer på utbildning i värdegrundsfrågor både till elever, föräldrar och nyanlända. Förebyggande insatser påbörjas idag redan i förskolan vilket är bra. Skolan behöver dock arbeta mer med det förebyggande arbetet under alla skolåren och även på gymnasiet. När det uppstår situationer och händelser ska skolan i ett tidigt skede identifiera detta och sätta in resurser och stöd till berörda så fort som möjligt.

c. Social trygghet för äldre

Det är viktigt med rätt och tydlig information från kommunen när det handlar om boende, vård och omsorg. För äldre är kunskapen om vad kommunen och andra aktörer erbjuder och kan stödja medborgaren med en trygghet. Alla medborgare ska informeras om var man kan vända sig i kommunen för att få hjälp. Äldre känner en viss oro över att inte kunna använda tjänster eller ta till sig information när tekniken i samhället utvecklas alltmer. Kommunen ska ta detta i beaktande när nya tjänster som berör äldre utvecklas.

8.2.2 Trygghet i staden

a. Trygghetsskapande närvaro

Kommunen ska arbeta för att den offentliga miljön ska bli tryggare genom utökad närvaro:

1. Polisen: tydligare samverkansavtal och mätbara medborgarlöften mellan Polis och kommun ska ge ökad trygghet. Dessa ska resultera i fler synliga poliser i offentliga miljöer.
2. Civilsamhället: organiserat och strukturerat samarbete mellan kommun, civilsamhälle och näringsliv.
3. Kommunal närvaro: kommunen ska utöka antalet fältassistenter för att öka kontakten med ungdomarna och förebygga missbruk, social oro samt öka trygghetskänslan för alla som vistas ute.

4. Kommunen ska tillsvidare fortsätta anlita § 3-vakter i den omfattning som behövs. Organisation och finansiering bör ses över tillsammans med näringslivet.

b. Trafiklösningar

Kommunen ska se över och bygga tryggare och säkrare gång- och cykelvägar. Det måste vara bättre separation mellan trafikslagen så att det skapas trygghet för alla i trafiken, både gång-, cykel-, moped- och biltrafikanter. Kommunen ska erbjuda barn möjlighet att ta "Cykelkörkort".

c. Bygg tryggt – bo tryggt

Ängelholm ska vara en stad som byggs och utformas för alla. Trygghetsfrågor måste vara en naturlig del i planerings- och byggprocessen. Mötesplatser ska kännas trygga för alla medborgare.

d. Trygghetsvandringar

Kommunen ska, tillsammans med samverkansorganisationer och företrädare för civilsamhället, genomföra trygghetsvandringar för att identifiera områden som ska prioriteras med belysning och andra trygghetsskapande åtgärder.

8.2.3 Ekonomisk trygghet

Kommunen ska stimulera och erbjuda utbildningar som matchar behovet på arbetsmarknaden.

Kommunen ska ge förutsättningar för näringslivet att utvecklas så att fler arbetstillfällen i kommunen skapas.

Kommunen ska i samarbete med andra aktörer erbjuda praktikplatser till medborgare som står utanför arbetsmarknaden.

8.2.4 Trygghet i hem och nära relationer

Kommunen ska fortsätta att arbeta aktivt med utsatta medborgare, folkhälsa och livskvalité genom socialtjänst, skola, familjecentraler och familjerådgivning.